

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 Oslo

Deres ref.
12/4779

Vår ref / Saksbehandler
12/6683-3 430 &13
Kristine Hansen / tlf. 23064349

Dato:
14.12.2012

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I OPPLÆRINGSLOV OG PRIVATSKOLELOV, SPESIALUNDERVISNING OG PSYKOSOSIALT MILJØ

Fagforbundet står ikke oppført på listen over høringsinstanser, men Fagforbundet sender likevel hørings svar fordi forslagene som tas opp i høringen særlig berører Fagforbundets medlemmer ansatt i skole. Fagforbundet ber om at departementet for framtidige hørings saker tar med Fagforbundet som høringsinstans.

Her følger Fagforbundets kommentarer til forslagene til endringer i opplæringslov og privatskolelov:

Plikt til å vurdere utbyttet av opplæringen før vedtak om spesialundervisning.

Fagforbundet oppfatter at målet med forslaget er å sikre at skolene faktisk gjør en skikkelig vurdering av om elevene kan få et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

Fagforbundet stiller spørsmål ved om den presiseringen som foreslås er et forslag som kan komme til å svekke den individuelle retten til spesialundervisning fordi det er et mål i seg selv å redusere omfanget av spesialundervisning og styre ressursinnsatsen.

Det er et fornuftig mål å sette inn ressurser tidlig, men det er viktig at den enkeltes rett til spesialundervisning opprettholdes. Vurderingen av om skolen har prøvd de beste tiltakene den kan innenfor det ordinære opplæringstilbudet må uansett hele tiden foretas. Når det gjelder elever som eventuelt kan ha behov for spesialundervisning, må en slik vurdering ikke ta så lang tid at eleven ikke får den nødvendige spesialundervisning tidnok.

Resultatet kan da bli at elevens problemområder forsterkes heller enn at de forebygges. Uansett skal lovens krav gå foran, det vil si at dersom elevene har behov for spesialundervisning, skal de også få det.

Fagforbundet vil påpeke viktigheten av dette, og at det er nødvendig med god oppfølging av elevene med målrettede tiltak uavhengig av spesialundervisning. Tidsfaktoren spiller en rolle for elever "som venter på hjelp". Det går an å spørre om dette lovforslaget egentlig handler om spesialundervisning eller om det handler om kvalitet i det ordinære opplæringstilbudet, noe alle bør etterstrebe og ha sikrings systemer for uten å stigmatisere elever.

Under punktet i høringsbrevet om økonomiske og administrative konsekvenser skriver Kunnskapsdepartementet at man kan spare inn ressurser ved en slik lovendring fordi pp-t da vil få færre tilmeldinger. Dette virker urealistisk i og med at det er snakk om at pp-t likevel skal arbeide med tidligere innsats og systemrettet veiledning til skolene.

Å lovfeste seg til god kvalitet i forhold til et tema som uansett vil være en del av en kompetent skoles arbeid, garanterer ikke for en positiv og effektiv bruk av elevenes rett til spesialundervisning. Forhåpentligvis kan presiseringen i loven skjerpe oppmerksomheten og bidra til et grundigere arbeid, men det er grunn til å være oppmerksom på at den kan skape unødig arbeid og forlenge tiden det tar før eleven får nødvendig spesialundervisning.

Fagforbundet mener lovendringen må ha med et begrep om tidsfaktoren. Foreldrenes og elevens medvirkning er viktig også i dette arbeidet.

Fagforbundet vil ellers peke på at en god utnyttelse av alle de ansattes kompetanse er viktig i arbeidet med å sikre god kvalitet i opplæringstilbudet med et best mulig læringsutbytte for alle elever.

Halvårsrapport om spesialundervisning omgjøres til en årlig rapport.

Fra høringsnotatet: *”Den skriftlige evalueringen, kalt halvårsrapport, skal gi grunnlag for eventuelt å justere det videre arbeidet, enten det gjelder innhold, arbeidsmåter, metoder eller organisering.”* Kunnskapsdepartementet foreslår at det holder med en årlig rapportering.

Fagforbundet er enig i at det holder med en årlig rapport, og at dette vil avbyråkratisere arbeidet til lærere og andre ansatte som involveres i dette arbeidet. Forslaget følger opp Stortingets behandling av stortingsmeldingen om tidsbruk i skolen. Et kontinuerlig kvalitativt godt opplæringstilbud for eleven er ikke avhengig av en halvårsrapport, men av tett oppfølging og realisering av tiltakene i den individuelle opplæringsplanen. Dette arbeidet må uavhengig av antall rapporter bygge på et nært samarbeid mellom elev, foreldre, lærere og fagarbeidere, barnevernspedagoger og flere. Fagforbundet tar det for gitt at den individuelle opplæringsplanen fortsatt vil gjelde og skal brukes aktivt overfor eleven. Eleven skal ha samme rettigheter som tidligere. Arbeidet i forhold til den individuelle opplæringsplanen kan justeres underveis på bakgrunn av elevens utvikling. Det er i denne sammenheng viktig at alle ansatte som arbeider med eleven involveres i og informeres om dette arbeidet. Selv om en halvårsrapport tas bort er samarbeidet med foreldre og elev fortsatt like sentralt for å lykkes i det spesialpedagogiske arbeidet. I tillegg mener Fagforbundet at samarbeid og samhandling mellom de ansatte gir gode resultater for eleven.

Fagforbundet støtter forslaget.

Samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan

Det foreslås en ny bestemmelse som presiserer at skolen skal delta i samarbeidet om individuell plan hjemlet i andre lover som bl.a. helse- og omsorgstjenesteloven,

spesialisthelsetjenesteloven og barnevernloven. En slik bestemmelse finnes ikke per i dag i opplæringsloven.

Fagforbundet mener det er rimelig at skolen får plikt til å delta i samarbeidet om utarbeiding og oppfølging av en slik plan når det er nødvendig for å sikre det helhetlige tilbudet til eleven. Det er viktig at alle ansatte som arbeider med oppfølging av tiltakene i skoledelen av tjenesten involveres i arbeidet fordi ulike fagpersoner erfarer ulike forhold rundt de elevene det gjelder og har verdifull kunnskap å komme med i arbeidet. Dette tiltaket understreker også viktigheten av arbeidet som pågår rundt samhandlingsreformen og kan ses i lys av et folkehelseperspektiv.

Fagforbundet støtter forslaget.

Erstatningsbestemmelse med delt bevisbyrde i opplæringslovens kap. 9 A

I høringsnotatet skriver Kunnskapsdepartementet at: *”Forslaget gjelder spørsmålet om eventuelt å innføre en erstatningsbestemmelse for saker om psykososialt miljø i skolen hvor bevisbyrden blir delt mellom skadevolder (skoleeier) og skadelidt (elev) i stedet for å ligge bare på skadelidte som er hovedreglen for erstatningssaker”.*

Fagforbundet støtter forslaget og er enig i departementets begrunnelse som peker på det ujevne styrkeforholdet mellom elev og skole. En delt bevisbyrde kan framstå som mer rettferdig for den som blir krenket eller mobbet.

Foreldelsesfrist for straffesaker i opplæringsloven kap. 9 A

Bestemmelsen i forslaget vil endre dagens foreldelsesfrist på to år til fem år i saker som gjelder psykososialt miljø.

Fagforbundet støtter forslaget ut fra et mål om å understreke alvorret i saker om mobbing og krenkelser i skolen.

Hjemmel for kommunene til å vedta forskrift om felles kommunale skolekretser

Departementet peker på at nærskoleprinsippet fortsatt skal gjelde, men at det etter skriftlige avtaler kommuner i mellom kan være at nærskolen i enkelte tilfeller ligger i nabokommunen. Ut fra dette prinsippet virker forslaget fornuftig så lenge lovendringen ikke brukes til det motsatte, for eksempel sammenslåing og nedleggelse. Forslaget til lovendring må omfatte rett til sfo også, det vil virke meningsløst om lovendringen skulle medføre at flere elever må reise et annet sted for å få et skolefritidstilbud.

Fagforbundet kan støtte forslaget ut fra prinsippet om nærskole og når målet er å opprettholde skoler i nær tilknytning til der det bor elever i to eller flere kommuner.

Bestemmelse om personale i skolen som ikke er ansatt i undervisningsstilling og som skal hjelpe til i opplæringen.

Det foreslås at det innføres en egen bestemmelse i opplæringsloven og privatskoleloven om bruk av personale som ikke er ansatt i undervisningsstilling og som skal hjelpe til i

opplæringen. Bestemmelsen skal klargjøre forutsetningene for at personale uten formell lærerkompetanse kan bistå i opplæringen, både i ordinær opplæring og spesialundervisning. Dette forslaget berører Fagforbundets medlemmer direkte.

Fagforbundet mener det er behov for en rolle- og oppgaveklargjøring for de ulike yrkesgruppene som arbeider elevrettet og som ikke er tilsatt i undervisningsstilling. Det er likevel problematisk å godta den foreslåtte lovendringen. Det er flere grunner til dette:

- Personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling arbeider ofte både i sfo og skole, lovforslaget gjelder ikke sfo.
- Personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling har ofte ansvar for enkeltelever samtidig som de også kan ha deler av sitt arbeid i skole med den hensikt å skulle hjelpe til i opplæringa mer generelt.
- Personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling blir ofte brukt som vikarer (noe de prøver å streke seg langt for å stille opp på ved lærers fravær) og kommer da i en annen ansvarsstilling
- Personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling har selvstendige oppgaver og har en egen kompetanse som kan benyttes målrettet av skoleeier. For eksempel fagarbeidere og barnevernspedagoger.
- Personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling skal få veiledning lyder forslaget. Av hvem? Dette virker uklart i forslaget. Betyr det at lærere skal være deres nærmeste ledere og er dette avklart med arbeidstakerorganisasjonene? Her kommer også et ressurs spørsmål inn.
- Personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling har mer ansvar enn det lovforslaget tar opp i seg, og i lys av en helhetlig skoledag, er det viktig å drøfte flere sider ved dette.

Hensikten med forslaget kan være god og er ment å imøtekomme et behov for en rolle- og oppgaveavklaring, men Fagforbundet mener det er flere forhold rundt dette forslaget som må avklares med partene før det legges fram.

I og med at mange medlemmer av Fagforbundet berøres direkte av dette forslaget i arbeidssituasjonen sin er det uforståelig at ikke Fagforbundet står oppført på listen over høringsinstanser.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Bjørn Christiansen
enhetsleder

Kristine Hansen
rådgiver

